

Irina-Roxana Georgescu (coordonator)
Carmen Ianculescu • Anca-Elena Cristea • Tatiana Păun

VOCABULARUL LIMBII ROMÂNE pentru învățământul primar

Călătorie printre cuvinte cu Amadeus și ReMi

Cuvânt-înainte

Vocabularul limbii române pentru învățământul primar este o călătorie printre cuvinte, în care limba română se întâlnește cu muzica, integrând noțiuni teoretice și exerciții diversificate, pentru care autoarele oferă rezolvări complete. La sfârșitul acestui drum inițiat, provocările limbii române vor părea ușor de depășit.

Lucrarea se deschide cu motivarea abrevierilor folosite, îndrumări pentru folosirea dicționarului, continuând cu prezentarea teoretică a sinonimelor, antonimelor, omonimelor, paronimelor, integrând, deopotrivă, și cele mai frecvente greșeli de vocabular, mai cu seamă pleonasmul, căruia i se dedică un capitol integral și exerciții de recunoaștere și corectare a exprimărilor redundante.

Prieteni de nădejde, Amadeus și ReMi te vor ajuta să descoperi cele mai importante elemente de vocabular. Ei te vor ghida de-a lungul sintezelor teoretice, conforme cu programa în vigoare și cu cerințele de la evaluările naționale de la clasa a II-a și de la clasa a IV-a, dar și de-a lungul numeroaselor exerciții care pot fi rezolvate nu doar în clasă, ci și acasă. Cheia exercițiilor se află la finalul lucrării, fiind un sprijin important în verificarea demersului individual de rezolvare.

Vocabularul limbii române pentru învățământul primar este o lucrare organizată atractiv, oferind liste ample de termeni, definiți în raport cu diverse contexte de utilizare, care poate constitui nu doar un ghid printre cuvinte, ci o adevărată aventură de explorare a tainelor limbii române.

IRINA-ROXANA GEORGESCU

I. CUVINTE CU ÎNTELES ASEMĂNĂTOR (SINONIME)

NOȚIUNI TEORETICE

- Cuvintele care au formă diferită și sens identic sau foarte asemănător se numesc **sinonime**.
- Cuvântul dat și cel cu sens asemănător (sinonimul) trebuie să fie aceeași parte de vorbire și să se poată înlocui în același context.

Exemple:

țară - patrie (*substantiv*); bucuros - fericit (*adjectiv*); aleargă - fugă (*verb*).

- Un cuvânt poate avea mai multe sinonime.

Exemple:

zăpadă - nea - omăt; supărat - trist - necăjit; prieten - amic - camarad.

- Există situații în care un cuvânt poate avea sinonim un cuvânt cu sens identic. În acest caz vorbim despre **sinonimie totală**. Aceste situații se întâlnesc destul de rar.

Exemple:

inimă - cord; lexic - vocabular; lift - ascensor.

admonestare (subst.) = **1.** ceartă.
2. atenționare.

adulmeca (vb.) = a miroși, a amușina.

aduna (vb.) = **1.** a strânge, a acumula,
2. a economisi. **3.** a colecționa.

afecțiune (subst.) = **1.** bunăvoință, simpatie,
dragoste. **2.** boală.

agale (adj.) = domol, încet, alene.

agăța (vb.) = a atârna, a prinde, a suspenda.

ager (adj.) = **1.** sprinten. **2.** inteligent.
3. perspicace.

agonisi (vb.) = a economisi, a strânge.

aidoma (adv.) = identic, la fel.

aievea (adv.) = **1.** clar. **2.** real, concret.

ajunge (vb.) = **1.** a sosi, a veni. **2.** a deveni.
3. a răzbi. **4.** a atinge.

ajutor (subst.) = sprijin, protecție.

alai (subst.) = mulțime, suită, paradă.

alandala (adv.) = anapoda, dezordonat.

alarmat (adj.) = neliniștit, îngrijorat, alertat.

alcătui (vb.) = a crea, a redacta, a face,
a forma, a întocmi, a compune,
a concepe, a realiza.

aliment (subst.) = mâncare.

alina (vb.) = a liniști, a domoli, a calma.

alinta (vb.) = a dezmierda, a mângâia.

altercație (subst.) = ceartă, dispută, conflict.

altruist (adj.) = generos.

alunga (vb.) = a izgoni, a respinge,
a surghiuni.

amăgi (vb.) = **1.** a înșela, a prosti, a păcăli.
2. a ademini, a ispitii, a tenta, a momi.

amănunțit (adj.) = detaliat, minuțios.

amărât (adj.) = **1.** supărat, trist, necăjit.
2. sărac.

ambalat (adj.) = împachetat, înfășurat.

amiază (subst.) = prânz.

amic (subst.) = prieten, camarad, tovarăș.

amplasa (vb.) = a așeza, a fixa, a plasa.

amurg (subst.) = înserare, asfințit.

amuzant (adj.) = haios, hazliu, distractiv.

analfabet (adj.) = ignorant, incult.

analiza (vb.) = a examina, a cerceta, a identifica.

anevoios (adj.) = greu, obositor, dificil.

animal (subst.) = vietate, viețuitoare jivină,
dobitoc, lighioană, necuvântător,
dihanie.

anonim (adj.) = necunoscut.

anormal (adj.) = neobișnuit.

apatic (adj.) = dezinteresat, indiferent.

apăra (vb.) = a ocroti, a proteja.

apreciere (subst.) = prețuire, stimă,
considerație, respect.

aprig (adj.) = **1.** iute, înfocat, nestăpânit,
impetuos. **2.** aspru, crunt, nemilos,
înverșunat.

arătos (adj.) = frumos, impunător.

arbore (subst.) = copac, pom.

aristocrat (subst.) = nobil.

armonie (subst.) = **1.** înțelegere, acord,
concordanță, echilibru, potrivire.
2. muzicalitate.

arogant (adj.) = obraznic, încrezut,
înfumurat, fudul, infatuat.

aromă (subst.) = mireasmă, parfum.

arșiță (subst.) = caniculă, dogoare, zăduf.

arzător (adj.) = fierbinte, torid.

asalt (subst.) = atac, luptă.

asculta (vb.) = **1.** a auzi. **2.** a examina
(un elev), a audia (un martor). **3.** a (se)
conforma (unui ordin).

ascuțit (adj.) = **1.** tăios. **2.** strident.

aspru (adj.) = **1.** zgrunțuros, țepos. **2.** sever,
necruțător, neînduplecat.

astru (subst.) = stea, planetă.

atrăgător (adj.) = atractiv, agreabil,
ademenitor.

autentic (adj.) = adevărat, veritabil,
original.

avansa (vb.) = a înainta, a promova, a
prograsa.

avânt (subst.) = entuziasm, ardoare, elan,
patos, însuflețire.

avuție (subst.) = avere, bogăție.

azuriu (adj.) = albastru.

azvârli (vb.) = a arunca, a lansa.

B

baftă (subst.) = noroc, şansă.

baghetă (subst.) = **1.** bețișor, vărguță, nuielușă, bastonaș. **2.** baton, pâine.

baie (subst.) = **1.** îmbăiere, scaldă.
2. cadă, vană.

balaur (subst.) = monstru, dihanie, fiară, zmeu, dragon.

balon (subst.) = minge, glob, sferă.

baltă (subst.) = apă, lac, iaz.

ban (subst.) = monedă, gologan.

banal (adj.) = obișnuit, comun.

banc (subst.) = **1.** anecdotă, glumă, snoavă.
2. grup (de pești). **3.** ridicătură, îngrămădire (de nisip, pietriș).

bancă (subst.) = **1.** banchetă, laviță, pupitru, scaun. **2.** instituție (financiară).

banchet (subst.) = petrecere, ospăț, festin.

banchetă (subst.) = bancă, canapea, sofa.

bandă (subst.) = **1.** ceată, grup. **2.** taraf, trupă. **3.** fâșie, peliculă, banderolă.

bandit (subst.) = răufăcător, tâlhar, gangster.

baraj (subst.) = stăvilă, barieră, piedică, obstacol, opreliște, oprire, blocaj, închidere, dig, baricadă, ecluză.

bara (vb.) = a bloca, a închide, a opri, a întrerupe, a anula.

bară (subst.) = stâlp, bârnă, grindă.

barbar (adj.) = brutal, sălbatic, grosolan, necioplit, necivilizat.

barcă (subst.) = luntre, caiac.

baricada (vb.) = a închide, a bara, a bloca, a astupa.

basm (subst.) = poveste, povestire, narațiune.

basma (subst.) = batic, năframă, maramă, broboadă.

bastion (subst.) = fortificație, fortăreață.

baston (subst.) = băț, bâță, ciomag.

bate (vb.) = **1.** a lovi, a izbi, a boxa, a vătăma. **2.** a pulsa, a zvâcni, a palpita (despre inimă).

bădăran (subst.) = mojić, grosolan.

bălai (adj.) = blond, bălan.

bărzăun (subst.) = bondar, gărgăun.

bătrân (adj.) = vârstnic, bătrâior.

bățos (adj.) = drept, țeapăn, rigid.

bălbâi (vb.) = a bălmăji, a bolborosi.

bâlci (subst.) = târg, iarmaroc.

bârlog (subst.) = vizuină, adăpost, culcuș.

belșug (subst.) = abundență, bogăție, prosperitate, bunăstare.

benefic (adj.) = favorabil, binefăcător.

beneficiu (subst.) = câștig, folos, profit.

bezmetic (adj.) = zăpăcit, năuc, amețit.

beznă (subst.) = întuneric, întunecime, negură.

biet (adj.) = sărac, sărman, nenorocit.

bijuterie (subst.) = podoabă, giuvaier.

bine (adv.) = acceptabil, potrivit, mulțumitor, satisfăcător, adecvat, convenabil, plăcut, agreabil.

bine (subst.) = mulțumire, fericire, bunăstare.

bine (adj.) = prezentabil.

binefăcător (adj.) = cumsecade, generos, filantrop.

binevoitor (adj.) = amabil, politicos, serviabil.

birjar (subst.) = vizitiu.

birui (vb.) = a învinge, a înfrânge, a câștiga, a triumfa, a izbândi, a răzbi, a răzbate.

biruință (subst.) = victorie, izbândă, triumf.

bizar (adj.) = ciudat, straniu.

bizui (vb.) = **1.** a se încrede, a se baza.
2. a îndrăzni, a cuteza.

blajin (adj.) = blând, omenos, pașnic.

blând (adj.) = blajin, omenos, pașnic.

bleg (adj.) = **1.** moale, molatic, molău, mototol, pleoștit. **2.** prost, prostănac, prostovan, tont, nătăfleț, nătăng.

bloca (vb.) = a bara, a izola, a astupa, a închide, a împiedica, a opri, a imobiliza, a stopa, a îndigui, a obtura.

blond (adj.) = bălai, bălan, gălbui, galben.

boare (subst.) = adiere, briză.

bocet (subst.) = plâns, plânset, tânguire, vaiet, jelire.

bogat (adj.) = **1.** avut, înstărit, pricopsit.

2. mănos, roditor, fertil.

boltă (subst.) = cupolă, boltitură, arc, arcadă.

bont (adj.) = tocit, rupt.

bordei (subst.) = cocioabă, colibă.

boroboață (subst.) = pozna, neghiobie, șotie, năzbâtie.

bostan (subst.) = dovleac, pepene.

brav (adj.) = viteaz, curajos, îndrăzneț.

brazdă (subst.) = arătură, urmă, dâră.

brâu (subst.) = cingătoare, curea, centură.

breaz (adj.) = deștept, isteț, grozav.

brilant (subst.) = diamant.

broboadă (subst.) = basma, batic, năframă, maramă.

brutal (adj.) = aspru, dur, violent, necioplit, grosolan.

buclă (subst.) = zuluț, cârlionț.

bucluc (subst.) = belea, încurcătură, necaz.

bucurie (subst.) = încântare, mulțumire, veselie, fericire, voieșie.

bufon (subst.) = măscărici, paiață, clown, arlechin.

buimac (adj.) = amețit, zăpăcit, năuc.

bulversat (adj.) = buimăcit, dezorientat.

bun (adj.) = **1.** cumsecade, binevoitor, generos, amabil, blând, prietenos, îngăduitor. **2.** blajin, calm, pașnic, potolit, liniștit, cuminte, ascultător, cuviincios.

3. agreabil, plăcut, satisfăcător, convenabil, util, binevenit, potrivit, corespunzător, apt.

4. valabil, nealterat, neuzat.

bun (subst.) = proprietate, avere, avuție.

buștean (subst.) = butuc, buturugă, trunchi.

butuc (subst.) = buștean, buturugă.

butucănos (adj.) = gros, grosolan, necioplit, nefinisat, nelucrat, neprelucrat.

buzdugan (subst.) = măciucă.

C

cadență (subst.) = ritm, măsură.

cadou (subst.) = dar, atenție.

cafeniu (adj.) = castaniu, maroniu.

caimac (subst.) = spumă.

calamitate (subst.) = dezastru, nenorocire.

calcul (subst.) = socoteală, operație.

caleașcă (subst.) = trăsură.

calic (adj.) = **1.** zgârcit. **2.** sărac.

calm (adj.) = liniștit, domol, pașnic, potolit, temperat, moderat, ponderat, molcom.

calomnie (subst.) = discreditare, denigrare, defăimare, ponegrire, clevetire, blamare.

camarad (subst.) = tovarăș, prieten.

cameră (subst.) = încăpere, odaie.

campionat (subst.) = competiție.

canaf (subst.) = ciucure.

candelabru (subst.) = policandru.

candoare (subst.) = inocență, nevinovăție.

candidat (subst.) = competitor, concurent.

cap (subst.) = **1.** căpățână, scăfârlie, tărăcuță. **2.** conducător, căpetenie.

3. minte, gândire, judecată, memorie.

4. capăt. **5.** vârf.

capacitate (subst.) = **1.** volum. **2.** aptitudine.

capot (subst.) = halat.

carabină (subst.) = **1.** pușcă. **2.** cârlig.

caravană (subst.) = **1.** convoi. **2.** căruță.

carte (subst.) = **1.** scriere, lucrare, operă, volum. **2.** cunoștințe, învățătură, știință, cultură.

carusel (subst.) = călușei.

zdravăn (adj.) = **1.** robust, solid. **2.** teafăr, sănătos. **3.** puternic.
zdruncina (vb.) = a cutremura, a zgâlțâi.
zeamă (subst.) = suc.
zefir (subst.) = adiere, boare.
zeflema (subst.) = ironie, batjocură.
zel (subst.) = perseverență, râvnă, sânghință, ardoare, asiduitate.
zestre (subst.) = dotă.
zeu (subst.) = divinitate, zeitate.
zgâlțâi (vb.) = a zdruncina.
zgârcit (adj.) = **1.** avar. **2.** chircit, ghemuit.
zglobiu (adj.) = vioi, sprinten, zburdalnic.
zgomotos (adj.) = gălăgios.
zgribulit (adj.) = ghemuit, strâns.
zgripturoaică (subst.) = cotoroanță.
ziar (subst.) = cotidian, gazetă, jurnal, foaie.
zicală (subst.) = proverb.

zice (vb.) = a spune, a vorbi, a cuvânta, a rosti, a glăsuși, a grăi, a afirma, a declara.
zilnic (adj.) = **1.** cotidian, curent. **2.** obișnuit, banal.
zonă (subst.) = **1.** regiune, loc, teren, ținut. **2.** meleag, tărâm. **3.** porțiune, suprafață.
zor (subst.) = grabă, iuțeală, repezeală, precipitare.
zornăi (vb.) = a zângăni.
zugrav (subst.) = **1.** spoitor, vopsitor. **2.** pictor.
zuluf (subst.) = buclă.
zumzet (subst.) = **1.** bâzâit. **2.** murmur.
zurgălău (subst.) = clopoțel.
zvânta (vb.) = a usca.
zvârcoli (vb.) = a (se) zbate, a (se) perpeli, a (se) zbușcuma.
zvelt (adj.) = **1.** suplu. **2.** grațios.
zvon (subst.) = **1.** știre, veste, vorbă. **2.** rumoare. **3.** foșnet, murmur, susur.

SINONIME ALE UNOR EXPRESII

A

a ajunge la sapă de lemn = a săraci.
a avea ac de cojocul cuiva = a se răzbuna.
a se ascunde după deget = a se eschiva.

B

a bate câmpii = a divaga.
a bate fierul cât e cald = a profita.
a bate la cap = a cicăli.
a bate palma = a se învoi.
a bate pasul pe loc = a stagna.
a bate în retragere = a renunța.
a băga bățul prin gard = a instiga, a ațâța, a asmuți.
a băga mâna în foc = a garanta.
a se bate cu pumnii în piept = a se lăuda.
a se bate turcii la gura lui = a înfuleca.
a-și bate joc = a batjocori.
a-și băga mințile în cap = a se cumiți.

bun de gură = vorbăreț.
bun la inimă = milos, milostiv.

C

a călca în străchini = a gafa.
a călca pe coadă = a jigni, a supăra.
când o zbură porcul = niciodată.
cu capul plecat = rușinat, umilit, învins.
cu coada între picioare = rușinat, umilit.
cu noaptea în cap = dis-de-diminează.
cu tot tacâmul = complet.

D

a da apă la moară = a încuraja, a susține.
a da buzna = a năvăli.
a da cu băta-n baltă = a greși
a da cu oiștea în gard = a gafa.
a da din coadă = a se linguși, a se bucura.
a da lovitura = a reuși.

a duce cu preșul = a păcăli.
a duce la liman = a salva.
a se da în lături = a ezita.
a se duce pe apa Sâmbetei = a dispărea,
a se pierde.
de-a latul = curmeziș.
de-a valma = laolaltă, amestecat.
de bani gata = bogat, avut.
dintr-o trăsătură de condei = deodată.

F

a face capul calendar = a zăpăci.
a face cu ou și cu oțet = a certa, a dojeni,
a critica.
a face exerciții = a exersa.
a fi de loc din... = originar.
a-i fi pe voie = a plăcea.
a o face de oaie = a greși.
a o face lată = a gafa.

I

a ieși la liman = a scăpa.

Î

a înghiți în sec = **1.** a pofti. **2.** a se
abține.

L

a lăsa baltă = a părăsi, a abandona.
a lăsa la preț = a ieftini.
a lua în răs = a batjocori.
a lua la bani mărunți = a analiza.
a lua la rost = a mustra, a certa.
a lua parte = a participa.
a lua sfârșit = a se termina.
a o lua din loc = a pleca.
a se lăsa păgubaș = a renunța.
a se lega la cap = a se complica.
a se lipi de cineva = a se aciuă.
a se lua la trântă = a se lupta.
a-și lua gândul = a renunța.
a-și lua lumea în cap = a pleca.
a-și lua nasul la purtare = a se obrăznicii.

a-și lua tălpășița = a pleca.
la Paștele cailor = niciodată.
lege nescrisă = tradiție.

M

a mâna porcii la jir = a sforăi.
mână largă = generos, cheltuitor.

O

om de lume = petrecăreț.

P

a-i pica fisa = a înțelege.
a pune batista pe țambal = a tăinui,
a ascunde.
a pune coada pe spinare = a pleca.
a pune cu botul pe labe = a potoli.
a-și pierde capul = a se zăpăci.
a-și pune cenușă în cap = a se învinui.
a-și pune lacăt la gură = a tăcea,
a amuți.

S

a-i sălta inima de bucurie = a se bucura.
a-i sări muștarul = a se enerva.
a nu scăpa din ochi (pe cineva) = a urmări,
a observa.
a o scoate la capăt = a termina, a izbuti,
a reuși.
a scoate cămășa = a scăpa.
a scoate din pepeni = a enerva.
a scoate la iveală = a dezvălui.
a scoate ochii = a reproșa.
a scoate peri albi = a supăra, a șicana,
a hărțui.
a scoate sufletul = **1.** a necăji.
2. a obosi.
a spăla putina = a fugi.
a sta de șase = a păzi.
a sta de vorbă = a discuta.
a sta în banca lui = a fi cuminte.
a strânge banii la ciorap = a economisi.
a-și scărda ochii în lacrimi = a plânge.

a-și scoate ochii unul altuia = a reproșa.
sărac cu duhul = neștiutor.
sărac lipit pământului = amărât.
socoteala de acasă... = planul.

Ș

a o șterge englezește = a se furișa.

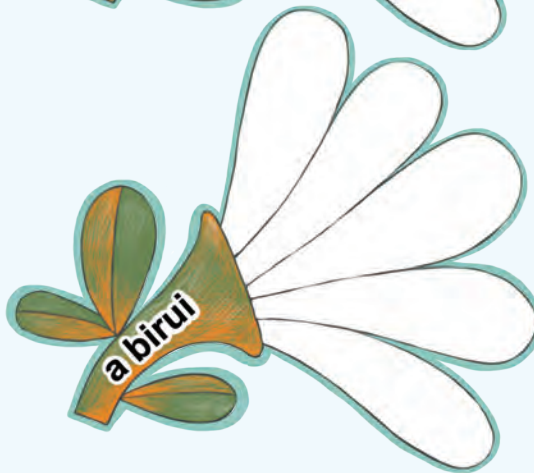
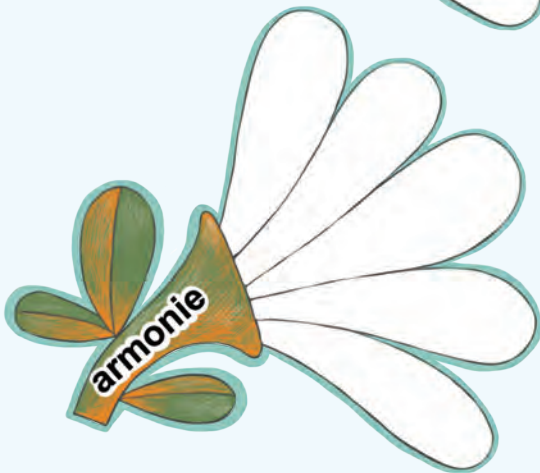
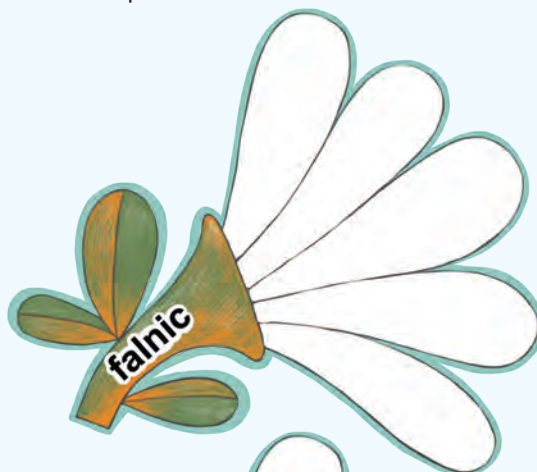
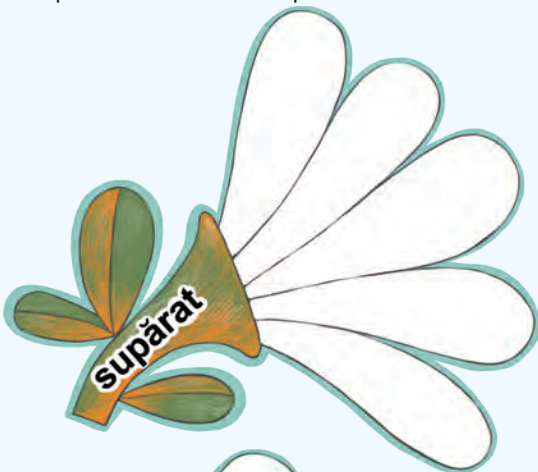
Ț

a trage (cuiva) o săpuneală = a dojeni,
a certa.
a trage pe sfoară = a păcăli.
a se ține coadă = nedespărțit.

EXERCIȚII

 Completează fiecare petală a florii cu câte un sinonim pentru cuvântul dat.

2. Bifează sinonimul corect pentru următoarele cuvinte:

a. **imn**

- inerție;
- odă;
- elogiu;
- poezie.

b. **miraj**

- închipuire;
- negură;
- miracol;
- enigmă.

c. **cioban**

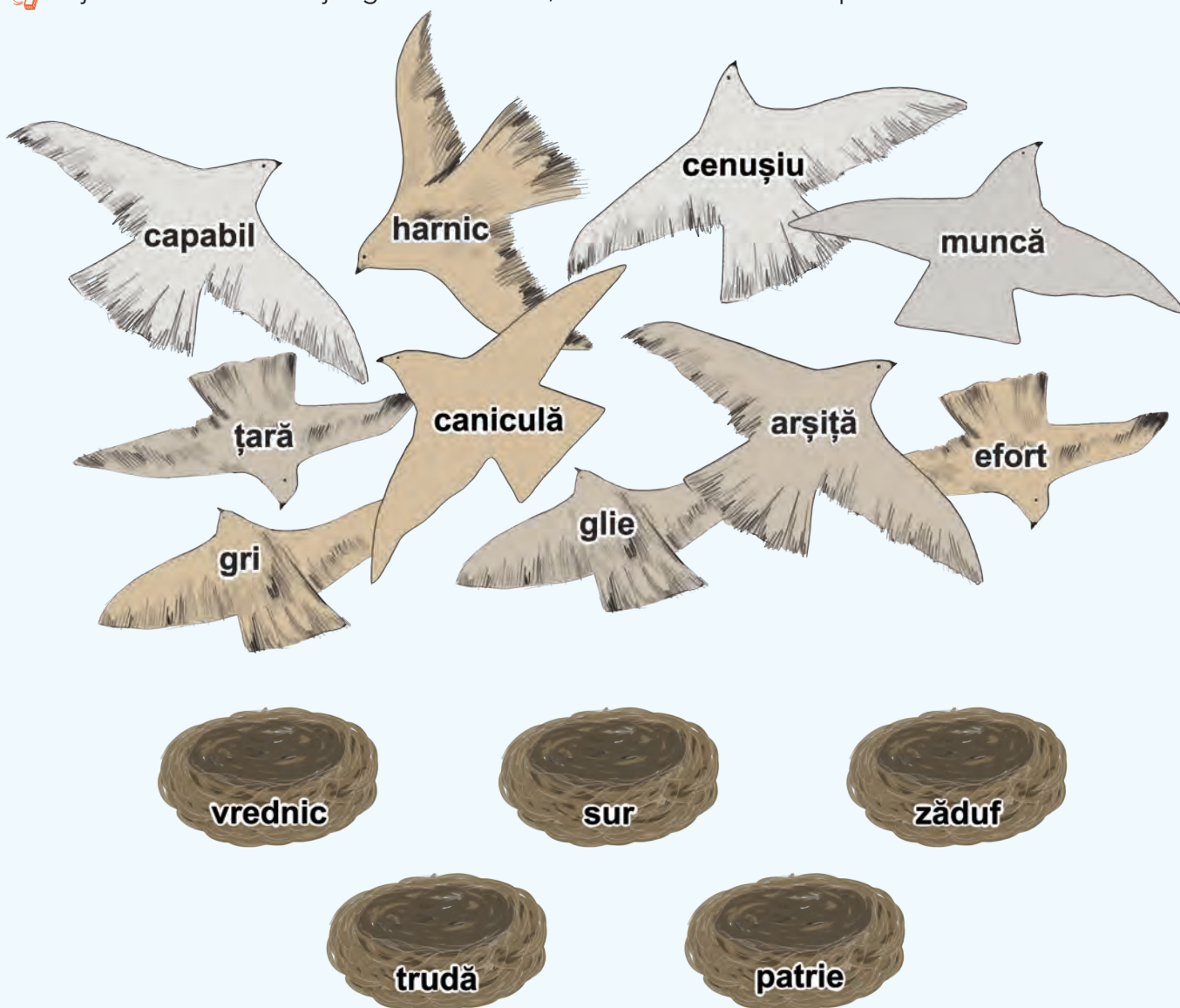
- haiduc;
- păstor;
- voinic;
- muncitor.

d. **sceptic**

- indispensabil;
- neașteptat;
- consacrat;
- neîncrezător.

3. Găsește sinonime, cu ajutorul dicționarului, pentru următoarele cuvinte: *zicală, victorios, uliu, teafăr, sublim, basm, dispută, recompensă, ovație, norod, miazăzi, june, inorog, grație, a dezamăgi.*

4. Ajută turturelele să ajungă la cuibul lor, selectând sinonimele potrivite.

5. Realizează corespondența între perechile de sinonime.

mărgăritar	dungat;
a selecta	cândva;
bogat	perlă;
pribeag	zeflemea;
remarcă	a alege;
odată	pădure;
sabie	hoinar;
codru	observație;
tărcat	înstărit;
ironie	spadă.

6. Încercuiește perechile de cuvinte care **nu** sunt sinonime.

obedient = ascultător;	onest = neabătut;	fiară = jivină;
frică = teamă;	mal = țărniș;	oștean = negustor;
prieten = dușman;	citire = lectură;	a ciopli = a săpa.

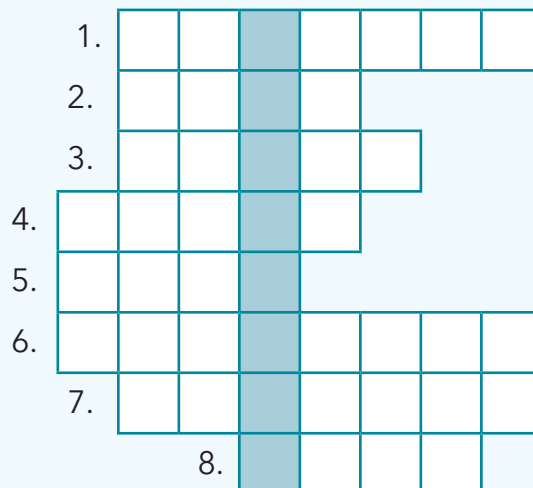
7. Rescrie propozițiile, înlocuind cuvintele subliniate cu sinonimele potrivite.

Avuția boierului era legendară.
 Profesorul a explicat cu limpezime lecția.
 Mâna mamei mângâia capul copilului.
 Leul adulmeca prada.
 Pălăria doamnei era excentrică.

Mimi vorbește fluent limba engleză.
 Fapta sa l-a băgat în bucluc.
 Furnica era cât un grăunte.
 În iatacul domniței se găseau multe comori.
 Cenușăreasa și-a pierdut pantoful de cleștar.

8. Descoperă cuvântul ascuns pe verticală, completând rebusul cu sinonimele potrivite.

1. VOIOȘIE
2. PRIETEN
3. NOROC
4. INVIDIOS
5. GHIMPE
6. DISTINS
7. DOCIL
8. ȘCOLAR

9. Taie intrusul din fiecare serie de cuvinte.

- a. a lăsa, a părăsi, a abandona, a renunța, a aciua;
- b. a examina, a exercita, a cerceta, a analiza, a studia;
- c. milă, moale, îndurare, ajutor, milostivire;
- d. entuziasm, ardoare, arzătoare, avânt, patos;
- e. a hoinări, a călători, a calomnia, a rătăci, a pribegi.

10. Descoperă în careu sinonimele următoarelor cuvinte: *zarvă, vivacitate, caniculă, zăpadă, voiaj, abătut, bogat, chipeș.*

B	X	H	R	T	U	N	M	T	S	C	E
F	Z	Ă	P	U	Ș	E	A	L	Ă	Ă	I
S	P	R	I	N	T	E	N	E	A	L	Ă
A	R	M	V	O	P	C	T	E	X	Ă	Z
R	E	Ă	I	B	O	T	R	V	B	T	H
Ă	N	L	Z	V	M	E	I	A	P	O	T
T	Z	A	V	X	Ă	R	S	C	N	R	U
O	U	I	B	R	T	S	T	V	T	I	A
S	W	E	D	A	V	U	T	X	D	E	E

11. Înlocuiește fiecare cuvânt din propoziție cu sinonimul potrivit.

- Conducătorul sosește victorios.
- Negustorul strigă spre tâlhar.
- Inamicul a decis să avanseze în luptă.

12. Alege seria de sinonime potrivite pentru cuvintele date.

• **dezordine**

- a. neorânduială, deranj, vălmășag, răvășeală;
- b. harababură, dezorganizare, babilonie, răvășitor;
- c. deranj, destrămare, talmeș-balmeș, brambureală.

• **elegant**

- a. destins, curat, șic, frumos;
- b. dichisit, gătit, grațios, distins;
- c. îngrijit, grandios, pregătit, fastuos.

• **fioros**

- a. bestial, temător, înfricoșător, oribil;
- b. înspăimântător, îngrozitor, groaznic, atroce;
- c. colosal, teribil, grozav, năzuros.

• **grandios**

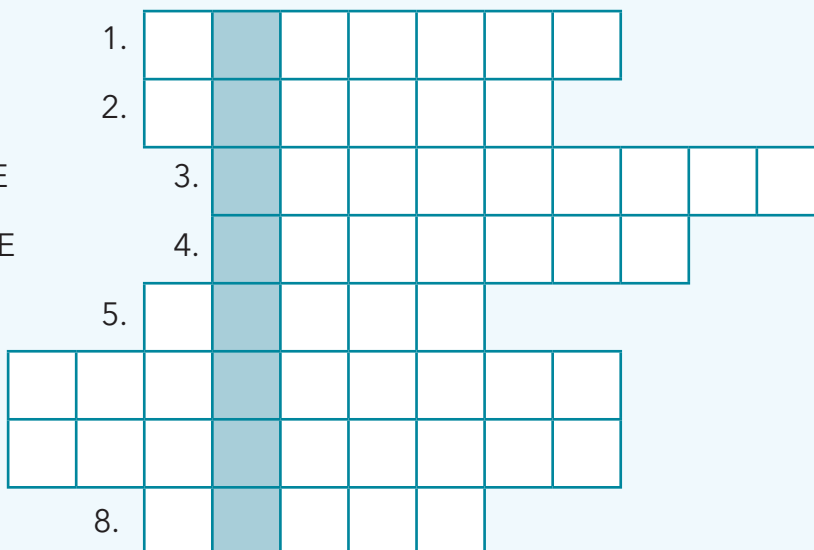
- a. maiestuos, superb, imens, victorios;
- b. monumental, fastuos, falnic, grandoman;
- c. impozant, impunător, măreț, splendid.

13. Selectează sinonimul corect pentru fiecare dintre următoarele cuvinte.

a. victorie = biruință/a birui; recomandare = sfat/a sfătui; a povesti = istorisire/a istorisi; umilință = a jigni/jignire; a flata = compliment/a complimenta.	b. tărie = forță/puternic; a izbuti = reușită/a izbândi; blajin = omenie/blând; amurg = asfințit/a însera; laudă = slăvit/elogiu.

14. Descoperă cuvântul ascuns pe verticală, completând rebusul cu sinonimele potrivite pentru următoarele expresii.

1. MÂNĂ LARGĂ
2. A FACE EXERCIȚII
3. A VORBI VRUTE ȘI NEVRUTE
4. CU COADA ÎNTRE PICIOARE
5. A DA LOVITURA
6. DE-A VALMA
7. CÂND O ZBURA PORCUL
8. BUN LA INIMĂ

II. CUVINTE CU ÎNTELES OPUS (ANTONIME)

NOȚIUNI TEORETICE

- Cuvintele care au formă diferită și sens opus se numesc antonime.
- Cuvântul dat și cel cu sens opus (antonimul) trebuie să fie aceeași parte de vorbire.

Exemple:

întuneric \neq lumină (*substantiv*); trist \neq vesel (*adjectiv*); a veni \neq a pleca (*verb*).

- În cele mai multe situații, cuvântul cu sens opus (antonimul) este diferit ca formă de cuvântul inițial.

Exemple:

încet \neq rapid; departe \neq aproape; a intra \neq a ieși.

- Există situații în care cuvântul cu sens opus (antonimul) se formează pornind de la cuvântul inițial prin adăugarea uneia dintre următoarele silabe: a-, ne-, dis-, des-, dez-, de-, i-, in- etc.

Exemple:

normal \neq anormal; proporționat \neq disproporționat; legat \neq dezlegat; moral \neq imoral;
lămurit \neq nelămurit; a valoriza \neq a devaloriza; prins \neq desprins; egal \neq inegal.

- În situația în care se formează un antonim prin adăugarea unei silabe în fața unui cuvânt care începe cu litera „î”, cuvântul format va păstra scrierea cu „î”, chiar dacă litera se află în interiorul cuvântului.

Exemple:

întrecut \neq neîntrecut; încuiat \neq neîncuiat.

- Există cuvinte care pot avea o formă ce le poate plasa într-o relație de antonimie conform regulii de mai sus, dar sensul lor nu le încadrează ca antonime.

Exemple:

bun \neq nebu; vrednic \neq nevrednic.

- La selectarea antonimului potrivit trebuie să se țină cont de contextul în care se regăsește cuvântul inițial.

Exemple:

bun \neq urât

Prognoza meteo ne anunță că mâine va fi timp **bun** pentru excursie.

Prognoza meteo ne anunță că mâine va fi timp **urât** pentru excursie.

bun \neq rău

Vecinul Mitică este un om **bun** la suflet.

Vecinul Mitică este un om **rău** la suflet.

bun \neq slab

Ionel a obținut un rezultat **bun** la evaluare.

Ionel a obținut un rezultat **slab** la evaluare.

- Există cuvinte care pot avea ca antonim o expresie.

Exemple:

a sta \neq a o rupe la sănătoasa;

a defăima \neq a ridica în slăvi.

- Putem vorbi de o relație de antonimie și între două expresii.

Exemple:

a vorbi vrute și nevrute \neq a-și pune lacăt la gură;

strâns la pungă \neq mână largă.

MIC DICȚIONAR DE ANTONIME

A

abandona (vb.) ≠ **1.** a adopta. **2.** a relua, a reveni.

abate (vb.) ≠ a (se) îndrepta.

abil (adj.) ≠ stângaci, neprișcut, neîndemânic.

abrupt (adj.) ≠ domol, lin.

absent (adj.) ≠ **1.** prezent. **2.** atent.

abundență (subst.) ≠ **1.** sărăcie.
2. insuficiență.

accelera (vb.) ≠ a încetini.

accepta (vb.) ≠ **1.** a refuza. **2.** a renunța, a respinge.

acceptabil (adj.) ≠ inacceptabil.

aclama (vb.) ≠ a huidui.

acoperi (vb.) ≠ a (se) descoperi, a (se) dezveli.

acoperit (adj.) ≠ descoperit.

acordat (adj.) ≠ **1.** neacordat. **2.** dezacordat.

acru (adj.) ≠ dulce.

activ (adj.) ≠ pasiv, inactiv.

acum (adv.) ≠ atunci, cândva, odinioară.

adăuga (vb.) ≠ **1.** a scădea. **2.** a reduce, a diminua, a împuțina.

adeseori (adv.) ≠ rareori.

adevăr (subst.) ≠ minciună.

admira (vb.) ≠ a disprețui, a desconsidera.

admis (adj.) ≠ respins.

adora (vb.) ≠ a detesta.

adormire (subst.) ≠ trezire, deșteptare.

aduna (vb.) ≠ a (se) scădea.

adunare (subst.) ≠ scădere.

adversar (subst.) ≠ aliat.

afară (adv.) ≠ înăuntru.

afirma (vb.) ≠ a infirma, a nega.

afirmație (subst.) ≠ negație.

ager (adj.) ≠ molatic, greoi.

agita (vb.) ≠ a (se) calma, a (se) liniști, a (se) potoli.

agreabil (adj.) ≠ dezagreabil, respingător.

agresiv (adj.) ≠ pașnic.

aici (adv.) ≠ acolo.

alb (subst.) ≠ negru.

alene (adv.) ≠ iute, repede, grabnic.

aliat (subst.) ≠ adversar.

altruist (adj.) ≠ egoist.

amabil (adj.) ≠ nepoliticos, necuviincios.

amar (adj.) ≠ dulce.

amăgi (vb.) ≠ a dezamăgi.

amic (subst.) ≠ dușman, inamic.

aminti (vb.) ≠ a uita.

amorți (vb.) ≠ a (se) dezamorți.

amurg (subst.) ≠ răsărit.

amuzant (adj.) ≠ plictisitor.

anevoie (adv.) ≠ lesne, ușor.

anormal (adj.) ≠ normal.

anost (adj.) ≠ interesant, captivant.

anterior (adj.) ≠ posterior, ulterior, următor.

antipatic (adj.) ≠ simpatic.

aparent (adj.) ≠ real.

apariție (subst.) ≠ dispariție.

apreciere (subst.) ≠ dispreț, desconsiderare.

aprig (adj.) ≠ calm, temperat.

aprinde (vb.) ≠ a (se) stinge.

aproape (adv.) ≠ departe.

aprobare (subst.) ≠ dezaprobare, refuz.

apropiere (subst.) ≠ **1.** depărtare.

2. distanțare.

aproximativ (adv.) ≠ exact.

apt (adj.) ≠ inapt, incapabil.

apus (subst.) ≠ **1.** răsărit. **2.** orient.

aranja (vb.) ≠ a deranja, a răscoli, a răvăși.
arăta (vb.) ≠ a ascunde, a tăinui.
arătos (adj.) ≠ hidos.
arde (vb.) ≠ a stinge.
arid (adj.) ≠ fertil, mănos.
arogant (adj.) ≠ modest.
artificial (adj.) ≠ natural.
ascultător (adj.) ≠ neascultător.
asemăna (vb.) ≠ a (se) deosebi.
asfințit (subst.) ≠ răsărit.
aspru (adj.) ≠ **1.** neted, mătăsos, catifelat.
2. blând.

banalitate (subst.) ≠ originalitate.
bălai (adj.) ≠ negricios, oacheș.
bănuitor (adj.) ≠ credul, naiv.
bărbăție (subst.) ≠ lașitate.
bătrân (adj.) ≠ tânăr.
belșug (subst.) ≠ lipsă, sărăcie.
beznă (subst.) ≠ lumină.
bidiviu (subst.) ≠ mârtoagă, gloabă.
binefacător (subst.) ≠ răufăcător.
biruință (subst.) ≠ înfrângere.
bizar (adj.) ≠ firesc.
blând (adj.) ≠ sever, aspru, nemilos.

cald (adj.) ≠ rece, răcoros, friguros.
calificat (adj.) ≠ **1.** descalificat.
2. necalificat.
calitate (subst.) ≠ defect, cusur.
calm (adj.) ≠ agitat, alarmat, zbuciumat, neliniștit, tulburat.
caniculă (subst.) ≠ răcoare.
capabil (adj.) ≠ incapabil, incompetent, nepriceput.
capricios (adj.) ≠ necapricios.
captiv (adj.) ≠ liber.

astăzi (adv.) ≠ ieri, mâine.
astupa (vb.) ≠ destupa.
așeza (vb.) ≠ a (se) ridica.
așteptat (adj.) ≠ neașteptat, imprevizibil.
atac (subst.) ≠ apărare.
atractiv (adj.) ≠ respingător, dezagreabil.
autentic (adj.) ≠ **1.** fals, contrafăcut.
2. inventat, născocit.
auzit (adj.) ≠ neauzit.
avantaj (subst.) ≠ dezavantaj.
avar (adj.) ≠ risipitor, generos, darnic.
avuție (subst.) ≠ sărăcie.

B

blond (adj.) ≠ brunet.
boală (subst.) ≠ sănătate.
bogat (adj.) ≠ sărac, sărman, nevoiaș, oropsit.
bont (adj.) ≠ ascuțit.
brav (adj.) ≠ laș, fricos.
brusc (adv.) ≠ domol, lin, încet, treptat, lent.
bucurie (subst.) ≠ supărare, necaz, tristețe, mâhnire, amărăciune.
buimac (adj.) ≠ dezmeticit.
bun (adj.) ≠ **1.** rău, prost, răutăcios.
2. stricat, alterat.

C

captivant (adj.) ≠ plictisitor, anost, monoton, insipid.
cauză (subst.) ≠ efect, rezultat.
căldură (subst.) ≠ frig.
ceartă (subst.) ≠ împăcare, împăciuire, reconciliere.
celebru (adj.) ≠ necunoscut, anonim.
cer (subst.) ≠ pământ.
cere (vb.) ≠ a oferi, a dăru, a da.
ceresc (adj.) ≠ pământesc.
certa (vb.) ≠ **1.** a (se) împăca. **2.** a lăuda.

Cuprins

Cuvânt-înainte	3
Abrevieri	4
Îndrumări pentru folosirea dicționarului	4
I. Cuvinte cu înțeles asemănător (Sinonime)	5
• Noțiuni teoretice	5
• Mic dicționar de sinonime	6
• Sinonime ale unor expresii	47
• Exerciții	49
II. Cuvinte cu înțeles diferit (Antonime)	56
• Noțiuni teoretice	56
• Mic dicționar de antonime	58
• Exerciții	68
III. Cuvinte cu aceeași formă și înțeles diferit (Omonime)	75
• Noțiuni teoretice	75
• Mic dicționar de omonime	76
• Dacă vrei să știi mai multe despre omonime	83
• Exerciții	86
IV. Cuvinte cu formă asemănătoare și înțeles diferit (Paronime)	90
• Noțiuni teoretice	90
• Mic dicționar de paronime	91
• Exerciții	93
V. Pleonasmul	97
• Noțiuni teoretice	97
• Listă de pleonasme	98
• Alte pleonasme	99
• Exerciții	106
VI. Greșeli frecvente de limbă	109
• Exerciții	115
Rezolvări	117
Bibliografie	125